

Hvussu leingi bara vara?

— spyr *Kristiligt Ungmannablaðið* í samband við, at *Føroya varabiskupadømi* í ár er 25 ár

Tað eru í ár liðin 25 ár síðani varabiskupaembætið í føroysku kirkjunum varð sett á stovn. Um hetta skripar *Kristiligt Ungmannablaðið* hesa grein:

1. juni 1963 varð próstaembætið broytt til varabiskupaembæti, og táverandi próstur í Føroyum, Jákup Joensen (1902—1975) varð vigdur til varabiskup. Vigsludagurin var 16. juni 1963 í dómkirkjunum í Keypmannahavn, og las Friðrikur kongur IX upp kallsbræv Føroya biskups í Havnar kirkju 6. juli 1963. Hetta var dagin fyrri, Christianskirkjan í Klaksvík varð vigd.

Biskupar áður verið í Føroyum

Í katólskari tíð vóru nógvir biskupar í Føroyum. Fyrsti biskupurin, vit vita um, var Bjarnvarðr (Bernhardus). Allir biskuparnir báðu í Kirkjubø. hildið verður, at tað var í 1111 ella longu í 1104, at fyrsti biskupurin kom til Kirkjubø.

Tann mnætasti biskupurin í katólskari tíð hevur uttaniva verið Erlendur biskupur, sum varð vigdur til biskup í Niðarósa 25. januar 1269 og doyði í Bjergvin 13. juni 1308.

Føroyingur biskupur í katólskari tíð

Hildið verður, at ein føroyingur hevur verið biskupur í Føroyum í katólskari tíð, tað er Hilarius. Hann verður fyrst nevndur uml. 1486, í

brævi, skrivað í Rom 3. april 1520 og aftur í brævi, skrivað í Kirkjubø Lavrasmessudag 10. august 1524. Í brævinum frá 1520 verður Hilarius nevndur «Hilarius Pheensis», og verður biðin saman við øðrum biskupum í Noregi og Íslandi at senda pening til at byggja Pæturskirkjuna í Rom.

Seinasti katólski og fyrsti lutherski biskupurin í Føroyum

Seinasti katólski biskupurin í Føroyum var Amundur Ólavsson (Amandus). Føroyingar valdu hann til biskup í 1532. Trúbotin vinnur fram í hesum árunum, og í tiarskeiðinum 1538—40 var Amundur avsettur saman við hinum katólsku prestunum í Føroyum.

Í 1540 verður Jens Gregeren Riber útnevndur til fyrsta lutherska biskup í Føroyum. hann flytir úr Føroyum nakað áðrenn 1557, tá ið hann varð útnevndur til biskup í Stavanger, og tá varð biskupasetrið í Kirkjubø niðurlagt.

Eftir at biskupasetrið varð niðurlagt, gjørdust Føroyar eitt próstadømi, fyrst undir Bjergvinar biskupi, síðan undir Sælands og seinast undir Keypmannahavnar biskupi.

Varabiskupur /biskupur

Jákup Joensen var seinasti próstur og fyrsti vara-

Friðrikur kongur IX lesur upp kallsbræv Føroya biskups í Havnar kirkju 6. juli 1963

biskupur í Føroyum. Alla ta tíð, Jákup Joensen var varabiskupur (1963—1973), var hann eisini sóknarprestur í Suðurstreymoyar prestagjaldi, sum var eitt prestagjald til 1976.

Soleiðis var stóðan eisini, tá ið núverandi varabiskupur, Ejvind Vilhelm, varð valdur til varabiskup í 1973. Men í 1978 varð heta broytt soleiðis, at varabiskupurin ikki longur virkar sum sóknarprestur í Suðurstreymoyar prestagjaldi, sum í 1976 var býtt sundur í eitt eystara og eitt vestara prestagjald.

Tá Ejvind Vilhelm varð innsettur sum varabiskupur í 1973, hevði Myndablaðið Eygað samrøðu við nýggja varabiskupin:

«Tá nýggi varabiskupur Føroya Ejvind Vilhelm varð innsettur í embætið fyrst í juli-mánað, vóru tað fleir lögtingsmenn, ið nýttu høvi til at mótmæla donsku myndugleikum og móttu ikki upp til skrúðgonguna úr lögtingshúsinum oman í Havnar kirkju. Eisini millum prestar prutlaði undir lokinum upp undir bispainnsetanina, so at skilja, at nakrir teirra umhugsadu at halda seg burtur frá innsetingini, tí at biskupurin í Keypmannahavn Westergaard-Madsen skuldi innseta Ejvind Vilhelm. Siummir prestar hildu tað vera rimiligt, at fráfarandi varabiskupurin Jákup Joensen innsetti eftirmann sín í Føroyum. Millum annað varð vist á, at Westergaard-Madsen hevði vígt Ejvind Vilhelm í Keypmannahavn stutt frammanundan.»

Spurdur, hvør munurin er á einum varabiski og einum vnligum biski, svaraði Ejvind Vilhelm:

«Kirkjuliga sæð er hann ein vanligur biskup. Men tá hann hevur heitið varabiskupur, so er tað nakað umsitingarligt, sum ger seg galdandi har. Keyp-

mannahavnar biskupur er eisini biskup yvir Føroyum, sum eru undir Keypmannahavnar bispadømi. Tað, at biskupurin í Føroyum hevur heitið varabiskupur, merkir, at hann umsitingarliga er undir Keypmannahavnar biskupi.

— Er hann so næstimaður hansara?

— Tað kundi ljóða so eftir heitinum, men biskupurin í Keypmannahavn hevur ein dómrósti, sum er varamaður hansara, tá honum berst frá. Tað vil

siga, at varabiskupurin í Føroyum verður ikki settur biskup yvir Keypmannahavn, um Keypmannahavnar biskupur legst sjúkur ella er burturstaddur, men dómrósti hansara tekur við. — Myndablaðið Eygað nr. 7/8-1973.

Hvussu leingi bara vara?

Hvat viðvíur hægsta anda_liga kirkjamyndugleika í Føroyum, so eru broytingar av og á

frnar fram í hesum embætinum.

Í langar tíðir høvdu vit próstaembætið. So fingur vit varabispin, sum eisini var sóknarprestur. Seinni varð eisini hetta broytt, og hava vit nú bert varabispin.

Um 5 ár skulu vit hava ein nýggjan varabisp. Tað eru prestarnir og kirkjuráðini, sum innstilla varabispin, so áhugavert verður, um nýggi biskupurin sleppur undan at eita bara vara, skripar *Kristiligt Ungmannablaðið*.

Jákup Joensen, varabiskupur 1963-1973, og Ejvind Vilhelm, varabiskupur frá 1973.